

Imidlertid er det nærliggende at anse et rykker- og inkassogebyr på 100 kr. for i almindelighed at være rimeligt også i handelsforhold. Det foreslås derfor at udvide anvendelsesområdet for de gældende gebyrregler i renteloven, således at de også gælder uden for forbrugerforhold. Reglerne bør uden for forbrugerforhold kunne fraviges ved aftale eller handelsbrug eller anden sædvane. Under hensyn til direktivet foreslås det dog, at denne mulighed for at fravige lovreglen skal gælde med forbehold for den foreslåede § 9 a, hvorefter kreditor altid har krav på dækning af rimelige og relevante inddrivelsesomkostninger.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2-3 og 11 (den foreslåede § 1, stk. 3 og stk. 4, 1. pkt., samt § 9 b, stk. 4).

4.6. Urimelige kontraktvilkår

4.6.1. Aftalelovens § 36

Efter direktivets artikel 3, stk. 3, skal medlemsstaterne sikre, at aftalte vilkår om betalingsfristen eller konsekvenserne af forsinket betaling, der efter en konkret bedømmelse må anses for at være klart urimelige over for kreditor, enten ikke kan påberåbes af skyldneren eller giver kreditor grundlag for krav om skadeserstatning. I de tilfælde, hvor det pågældende aftalevilkår ikke kan påberåbes af skyldneren, skal aftalen udfyldes med de lovbestemte vilkår, medmindre de nationale domstole fastsætter andre, rimelige betingelser.

Den nævnte direktivbestemmelse må efter Justitsministeriets opfattelse forstås således, at medlemsstaterne kan vælge, om virkningen af, at et aftalevilkår er urimeligt over for kreditor, skal være ugyldighed eller pligt til at betale skadeserstatning.

I dansk ret findes der allerede regler, hvorefter kontraktvilkår af den nævnte karakter vil kunne erklæres ugyldige. Af generalklausulen i aftalelovens § 36 følger således, at en aftale eller anden retshandel kan ændres eller tilsidesættes helt eller delvis, hvis det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende. Ved bedømmelsen af, hvorvidt det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre en aftale gældende, skal der efter § 36, stk. 2, tages hensyn til forholdene ved aftalens indgåelse, aftalens indhold og senere indtrufne omstændigheder. Der skal således foretages en samlet vurdering af aftalen og forholdet mellem parterne.

Formålet med aftalelovens § 36 er bl.a. at give en civilretlig beskyttelse mod, at en økonomisk stærkere og mere sagkyndig part misbruger sin overlegne stilling, f.eks. ved at bruge standardkontrakter med vilkår, der ensidigt tjener den stærkere parts interesser.

Aftalelovens § 36 gælder generelt på formuerettens område. Aftalelovens § 36 kan ikke tilsidesættes ved parternes aftale.

Generalklausulen i aftalelovens § 36 vil kunne anvendes af domstolene til at ændre eller tilsidesætte aftalevilkår vedrørende betalingsfristen eller konsekvenserne af forsinket betaling, som set i forhold til bestemmelserne i rentelovens §§ 3-5 ud fra en samlet vurdering af den konkrete sags omstændigheder er urimelige over for kreditor. Efter aftalelovens § 36 stilles der således alene krav om, at en aftale skal være urimelig – ikke som efter direktivet »klart urimelig« – for at den kan ændres eller tilsidesættes.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der derfor ikke behov for lovændringer for at opfylde direktivet på dette punkt.

4.6.2. Retsmidler ved urimelige kontraktvilkår

Som nævnt under pkt. 2, følger det af direktivet, at der i kreditorernes og konkurrenternes interesse skal findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af klart urimelige kontraktvilkår til ophør, jf. nærmere direktivets artikel 3, stk. 4-5.

Det fremgår ikke nærmere af direktivet, hvilke forpligtelser der påhviler medlemsstaterne med hensyn til at sikre, at der ikke anvendes urimelige standardkontraktvilkår i handelsforhold. Efter Justitsministeriets opfattelse må bestemmelserne formentlig forstås således, at medlemsstaterne er overladt et vist råderum ved den nærmere fastsættelse i de nationale lovgivninger af egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af klart urimelige standardkontraktvilkår til ophør.

Ifølge markedsføringsloven må private erhvervsvirksomheder og offentlige virksomheder, som kan sidestilles hermed, ikke foretage handlinger, som strider mod god markedsføringsskik, jf. lovens § 1. Affattelsen af aftalevilkår såvel i enkeltstående kontrakter som i standardkontrakter er et led i erhvervsdrivendes markedsføring og er som sådan omfattet af bestemmelsen.

Forbrugerombudsmanden fører i medfør af markedsføringslovens § 15 tilsyn med, at loven overholdes. Forbrugerombudsmanden kan bl.a. rejse sager for domstolene om nedlæggelse af forbud mod handlinger i strid med loven. Der kan nedlægges forbud mod anvendelse af urimelige kontraktvilkår, både over for enkeltvirksomheder og sammenslutninger af sådanne, såfremt disse anvender eller opfordrer til anvendelse af urimelige kontraktvilkår.

Forbrugerombudsmandens kompetence er efter markedsføringsloven ikke begrænset til forbrugerfor-